

החובל פרק שמיני בבא קמא

כא א מ"י פ"ב מהלכות חובל ומזיק הלכה ג סנה ע"ש וט"ש ח"מ ט"ז ח"ב ט"ז ט"ז כ"ב ב מ"י שם ט"ש ע"ש ט"ש ע"ש כ"ג ג מ"י שם ט"ש ע"ש ט"ש ע"ש כ"ד ד מ"י פ"ג שם הלכה ט ט"ש ע"ש שם ט"ש ע"ש ל ה ו ז מ"י פ"ג שם הלכה יא ג ט"ש ע"ש שם ט"ש ע"ש לא ח מ"י שם הלכה יב ט"ש ע"ש שם ט"ש ע"ש לב ט מ"י שם הלכה יג ט"ש ע"ש שם ט"ש ע"ש לג י ב מ"י שם ט"ש ע"ש שם ט"ש ע"ש לד ל מ"י שם פ"ד הלכה ז סנה שם ט"ש ע"ש ח"מ ק"י מ"ד ט"ש ע"ש א: לה מ מ"י שם הלכה ט ט"ש ע"ש שם ט"ש ע"ש

רואין אותו בא"צו שומר קישואין. שכל נק' לו דמי ידו או דמי רגלו שומר קישואין לא קאי שבת כשומר הפסח אבל קישואין אין צעיר שני רגליו דומיא דסימא את עינו דא"יירי בסימא שמי עיניו רגלו שומר קישואין לא קאי שבת כשומר הפסח אבל קישואין אין צעיר שני רגליו דומיא דסימא את עינו דא"יירי בסימא שמי עיניו

לרבות שוגג כמזיד ואונס כרצון אם כן נכתוב קרא פצע בפצע מאי פצע תחת פצע ש"מ תרתי רב פפא משמיה דרבא אמר אמר קרא ורפא ירפא ליתן רפואה במקום נוק האי מבעי ליה לכדתנא דבי רבי ישמעאל דתנא דבי רבי ישמעאל ורפא ירפא מכאן בעיתיה רשות לרפואה לרפואה א"כ נכתוב קרא ורפא ירפא ש"מ ליתן רפואה במקום נוק ואכתי מבעי ליה לכדאמרו למויתי ביה קרא ברפוי * א"כ לימא קרא או רפא רפא או ירפא ירפא מאי ורפא ירפא ש"מ ליתן רפואה במקום נוק מכלל דמשכחת להו שלא במקום נוק שלא במקום נוק היכי משכחת להו צער * בדקתני צער כוואו בשפוד או במסמר ואפילו על צפורנו מקום שאינו עושה חבורה רפוי ידהוה כאיב ליה מידי וסליק ואיתי ליה סמא חריפא ואחוריה לבישריה דצריך לאותבי ליה סמא לאנקוטיה גוונא דבישריה שבת * דהדקיה באינדרונא ובמליה יבושת דרק ליה באפיה: שבת רואין אותו כאילו הוא שומר קישואין: תנו רבנן שבת רואין אותו כאילו הוא שומר קישואין ואם תאמר לקתה מדת הרין דבי מיתפח האי גברא לאו אנרא דשומר קישואים הוא שקיל אלא דלי דוולא ושקיל אנרא אי נמי אויל בשליה ושקיל אנרא מדת הרין לא לקתה שכבר נתן לו דמי ידו ודמי רגלו אמר רבא קטע את ידו נתן לו דמי ידו ושבת רואין אותו כאילו הוא שומר קישואין צעיר את רגלו נתן לו דמי רגלו ושבת רואין אותו כאילו הוא שומר קישואין צעיר את עינו נתן לו דמי עינו ושבת רואין אותו כאילו הוא מטחינו בריחים * חירשו נתן לו דמי כולו בעי רבא קטע את ידו ולא אמדוהו שיבר את רגלו ולא אמדוהו סימא את עינו ולא אמדוהו ולבסוף חירשו מהו מי אמרינן כיון דלא אמדוהו בחד אומדנא סגי ליה ויהיב ליה דמי כוליה בהדי הדדי או דלמא חדא חדא אמדינן ויהיבנן ליה נפקא מיניה * דבעי למיתב ליה צער ובושת דכל חדא וחדא יהיב ליה דמי כוליה בהדי הדדי ויהיבנן ליה דמי כוליה כמאן דקטליה דמי והא יהיב ליה דמי כוליה צער ובושת מיהת דכל חדא וחדא יהיב דהא הוה ליה צער ובושת ואם תימצי לומר כיון דלא אמדוהו קא יהיב ליה דמי כוליה בהדי הדדי אמדוהו מהו מי אמרינן כיון דאמדוהו חדא חדא בעי למיתב ליה או דלמא כיון דלא שלים יהיב ליה דמי כוליה * תיקו **בעי רבה** שבת הפוחתו בדמים מהו היכי דמי כגון שהכהו על ידו וצמתה ידו וסופה לחזור מאי כיון דסופה לחזור לא יהיב ליה ולא מידי או דלמא השתא מיהת אפחתיה תא שמע * בהמכה אביו ואמו ולא עשה בהן חבורה * והחובל בחבירו ביום הכפורים חייב

לרבות שוגג כמזיד. כפ' שני (דף טו:): דהוה כאיב ליה מידי וסליק. שהיה לו מכה בצפרו והיתה מתרפא: ואחוריה לבשריה. הפכו למראה לרעת: דהדקיה. סגרו במסגר: לקסא מדה דרין. כלומר לא שלם לו כל צרכו דהא כי מתפח האי גברא מחולי זה שנקטע רגלו * לא אנרא דשומר קישואין שקיל אלא דויל דוולא ושקיל אנרא יתירא ונמצא שכל ימי חליו אבד את זאת: א"כ. כי נקטעה ידו: אויל בשליחוסא ושקיל אנרא. יתירא ואיגלא מילתא דלאו בר שימור קישואין: מדה דרין לא לקסא שכבר נתן לו כו'. ולכשתרפא * אינו רחוי ללות ולילך בשליחות: קטע ידו. עדיין הוא רחוי * לשומר קישואין הלך שבת כל ימי חליו נתן לו שכר שימור קישואין: שיבר את רגלו. ושוב אינו רחוי לשמור קישואין שצריך להלך כפי הגנה: חירשו. אין רחוי כלום: קטע את ידו ולא אמדוהו. בית דין ולא אמרו למויך תן לו כן וכך ריפוי כך וכך שבת צער וצושת ואחרי כן שיבר את רגלו קודם שימרפא: חדא חדא אמדינן. ואע"ג דבנוק לא נפקא לן מניה מידי דהא סוף סוף כל שעה הולכין ופוחתין את דמיו הלך זין אומד כולה זין אומד כל אחד בפני עצמו ומה אמת היא: נפקא מינה למיתב ליה צער וכשה דכל אחד. אבל ריפוי לא שהרי לא מתרפא בימים ושבת לא שהרי נתן לו דמי כל מה שהיה שיה ממחילה והרי הוא עבדו: שבת הפוחתו בדמים. הכהו מכה שהוא צריך לשנות ממלכתו וסופו להיות שלם כשתחילה ואין כאן אלא שבת אבל פוחתו עכשיו בדמים שחם היה צל לימכר עכשיו היו דמיו פוחתין: מהו. מי ממייב אפחת דמיו דהשתא או לא: למטה. דשטריריט צלעין לשון רומם הגדין מקום שהגדין צומתין (חולין דף עו:): כיון דסופה לחזור לא יהיב ליה. דמי ידו: ולא עשה כן חבורה. דאין עליו חיוב מיתה עד שיעשה בהם חבורה צאלו הן הנחנקין (סנהדרין דף פד:): חייב

(א) לעיל טו: (ב) לקמן פו:
(ג) ז"ל ידו. רש"ל (ד) ז"ל רגלו. רש"ל עיין רש"ל, (ה) ד"ה שרשן.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מדה דרין וכו' ולכשתרפא כמי אינו רחוי: (ב) ד"ה קטע וכו' רחוי לשמור קישואין:

גליון הש"ס

ג"כ א"כ לימא קרא או רפא ירפא. וכן לעיל דף פה פ"ד ח"ג:

לענין רש"י

דשטריריט
[ריטוריש"ט]. החבוך.

אמדוהו וציוס השלישי מרשו מי אמרינן דחשיב כאילו עשה הכל כפועם אחת ואומדין הכל ציחד או דלמא כיון שהעצמות היו בזה אחר זה אומדין לכל אחת ריפוי ועצם שלה דפני עצמה וי"מ שאין עולה כ"כ כשאומדן הכל ציחד כמו שעולה כשאומדן כל אחת בפני עצמה: שבת הפוחתו בדמים מהו. כגון שהכהו על ידו וצמתה ידו וסופה לחזור וסופה לחזור שמתלד שבתו שכל יום ויום עד שימרפא נפחתו דמיו שאין בני אדם בקיפין להכיר צדו אם קופה לחזור ולא יכניסו עמנן כספק לקותו ככריח וסולט בשמי ידו וסבורין שלא יתרפא עוד אבל בדבר הידוע שסופו לחזור מודה א"כ שאין נתן לו אלא שבת שכל יום ויום:

(6) לקמן ט' (8) (9) וקדושין כ' ד' ג' ג' (10) (11) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30) (31) (32) (33) (34) (35) (36) (37) (38) (39) (40) (41) (42) (43) (44) (45) (46) (47) (48) (49) (50) (51) (52) (53) (54) (55) (56) (57) (58) (59) (60) (61) (62) (63) (64) (65) (66) (67) (68) (69) (70) (71) (72) (73) (74) (75) (76) (77) (78) (79) (80) (81) (82) (83) (84) (85) (86) (87) (88) (89) (90) (91) (92) (93) (94) (95) (96) (97) (98) (99) (100)

חייב כבולן. חמשה דברים: כי דימי. שיהא הזק כלל חבורה: לאו כגון שפכה כו' דבאין סופו לחזור ליכא למימר דכל כלל חבורה סופו לחזור הוא: שגלחו. דלפחמה מוספיה כלל חבורה: ה"ג גלחו מהדר הדר היינו בעיין. כלומר מה לי שער מה לי דהא כסופו לחזור מחייבת ליה: נשא. סם המשיר את השער ואינו ס' חוזר ואיכא נזק דהא לפחמה מוספיה דמוס הוא: קרטופני. צקעיס צקעיס חטטין: מלוחי ליה. מכאיביס לו מחמת חזק הסס: דבעי לאסויי. לנעלא דהקן קרטופני: שבה דהוי מרקד צי כובי. לשון מרקד צמניות: דבעי אחווי גוויי. מראה יענעו צראשו להראות מיני שמוק כדרך הלנייס דהשתא עד שירפא הנך קרטופני לא מזי מחו ווע"פ שלא צטלו משאר מלאכה נותן לו שבת זו הואיל ומלאכתו צדק: שבה גדולה.

תורה אור השלם

- 1. ובי יתה איש שבא לרעהו וארבו לו וקם עליו והקדו נפש ומת וקם אל אחת הערים האלו: דברים יט יא. 2. כי יצאו אנשים יחדו איש ואחיו וקדבה אשת האחד להציל את אישה מיד מפרו ושלחה: וקדוהה במבטוי: דברים כה יא.

הנהגות הב"ח

(6) ג' כפתון ספק השתא מני לי ר"מ:

גלין הש"ס

ג' ושבת קטנה לרב. עין חטות דף קה ע"ג מוספיה ד"ה וכו' ישישיה ר"ת:

הנהגות מהדר"ב

א' תוס' ד"ה רבא אמר וכו' ובפירוש היה מבוטל לגמרי. והא דלא הקשו לנכוחא פ' מתמי' ללקמן דף פו ע"ג דקמני חזן מן השנה בונן שהוא שנו י"ל כמ"ש המוספיה לנקטן ענד כענין צמני' דף י' ע"ג ד"ה רפולמו וכו' ישישיה ר"ת:

בגון שהרשו. וא"ת ואמאי חייב כבולן הא דמי כולו נותן ולפי ר"י דלעיל ניחא דמכל מקום יש כאן זכר צושת ויפיו אף על גב דשבת ככלל דמי כולו שיך לשנות חייב כבולן משום אחריני: שבת גרדא לעבר. כדי שילא מבית רבו צידו שפליגה ושבת קטנה לרב אע"פ שמתפלך הרב שחס לא נקטעה ידו או רגלו היה דלי דוולא ואולי בשלימותה ועכשו אין יכול כי אם לשמור קישואין ופחה חשינן ליה השמא כמו חלה דאמר צפרק קמא דקדושין (דף פ' טו) ואם דאין חייב להשלים דנקטתה שדהו ואף על גב דחלה ארבע שנים חייב להשלים חס אף עושה שום מלאכה אכל הכל יכול לשמור קישואין או פחה:

בגון שהרשו. וא"ת ואמאי חייב כבולן הא דמי כולו נותן ולפי ר"י דלעיל ניחא דמכל מקום יש כאן זכר צושת ויפיו אף על גב דשבת ככלל דמי כולו שיך לשנות חייב כבולן משום אחריני: שבת גרדא לעבר. כדי שילא מבית רבו צידו שפליגה ושבת קטנה לרב אע"פ שמתפלך הרב שחס לא נקטעה ידו או רגלו היה דלי דוולא ואולי בשלימותה ועכשו אין יכול כי אם לשמור קישואין ופחה חשינן ליה השמא כמו חלה דאמר צפרק קמא דקדושין (דף פ' טו) ואם דאין חייב להשלים דנקטתה שדהו ואף על גב דחלה ארבע שנים חייב להשלים חס אף עושה שום מלאכה אכל הכל יכול לשמור קישואין או פחה:

רמב"ם ד"ה ר"מ

וכן גרס ר"ת א' ובפירוש היה כמזבז הכל לעבד וקשה שבת קטנה למה לא יהיה הכל לרב אלא הכל לרב גרסינן שבת קטנה אינו אלא משום שבת, שאינו ראוי לעשות מלאכה בשמי ידיו עד ימין שחמור דיו, אלא לשמור קישואים האם ראוי לאחר שיקל ממנו לכך המכה קמא, רשות קטנה, היינו כאלו הוא שומר קישואין, שנתן לו כל ימי חלו שישב במטה וממת מולו זה שאינו יכול לשמור קישואים (טו). דמי שבחו שבכל יום ירום, ואין כאן פחת דמים, הואיל וסופו לחזור, אלא לפי שנת של כל יום יתן לו, כל ימי נפילתו למטה יתן שר אדם שם לפי מלאכה שהיה רגיל בה, ובשיעור ויהא ראוי לשמור קישואין ישמור קישואין חוה יתן לו פחת השכר (שם). אף לעבדים ברשות. המנייש את העבד, לא חייבונו מורה לתם דמי בשמו (מהדרין טו).

פירוש רש"י

וזכר דהתם כ"ע מודו דימתן הכל לרב אלא גרסינן פיראית אכל עצמו ואצל רבו פלוגתא דלצ"י ורבא ומיהו גס אגירסא זו קשה לר"י דכבר אמר זה דפליגי בקטוע יד עבד עברי ואור"י דיש ליישב צדוקא אכל עצמו לא פיראית שתהא צוה פלוגתא דלצ"י ורבא כגון הכהו על ידו וזממה וסופיה לחזור קודם שילא לחיות דלצ"י נותנין שבת קטנה לרב ושבת גדולה לעבד ואע"ג דלא מפסד העבד מדי אלא כל ההפסד של הרב הוא מ"מ כיון דשם נזק הוא זה ונזקו של קטיעת ידו אין לרב אפי' פירות לצ"י גס צדוקא זה לא יטול כלום ולרבו נותן הכל לרב צמנו שכל יום ויום:

פירוש רש"י

וכן גרס ר"ת א' ובפירוש היה כמזבז הכל לעבד וקשה שבת קטנה למה לא יהיה הכל לרב אלא הכל לרב גרסינן שבת קטנה אינו אלא משום שבת, שאינו ראוי לעשות מלאכה בשמי ידיו עד ימין שחמור דיו, אלא לשמור קישואים האם ראוי לאחר שיקל ממנו לכך המכה קמא, רשות קטנה, היינו כאלו הוא שומר קישואין, שנתן לו כל ימי חלו שישב במטה וממת מולו זה שאינו יכול לשמור קישואים (טו). דמי שבחו שבכל יום ירום, ואין כאן פחת דמים, הואיל וסופו לחזור, אלא לפי שנת של כל יום יתן לו, כל ימי נפילתו למטה יתן שר אדם שם לפי מלאכה שהיה רגיל בה, ובשיעור ויהא ראוי לשמור קישואין ישמור קישואין חוה יתן לו פחת השכר (שם). אף לעבדים ברשות. המנייש את העבד, לא חייבונו מורה לתם דמי בשמו (מהדרין טו).

פירוש רש"י

וכן גרס ר"ת א' ובפירוש היה כמזבז הכל לעבד וקשה שבת קטנה למה לא יהיה הכל לרב אלא הכל לרב גרסינן שבת קטנה אינו אלא משום שבת, שאינו ראוי לעשות מלאכה בשמי ידיו עד ימין שחמור דיו, אלא לשמור קישואים האם ראוי לאחר שיקל ממנו לכך המכה קמא, רשות קטנה, היינו כאלו הוא שומר קישואין, שנתן לו כל ימי חלו שישב במטה וממת מולו זה שאינו יכול לשמור קישואים (טו). דמי שבחו שבכל יום ירום, ואין כאן פחת דמים, הואיל וסופו לחזור, אלא לפי שנת של כל יום יתן לו, כל ימי נפילתו למטה יתן שר אדם שם לפי מלאכה שהיה רגיל בה, ובשיעור ויהא ראוי לשמור קישואין ישמור קישואין חוה יתן לו פחת השכר (שם). אף לעבדים ברשות. המנייש את העבד, לא חייבונו מורה לתם דמי בשמו (מהדרין טו).

פירוש רש"י

וכן גרס ר"ת א' ובפירוש היה כמזבז הכל לעבד וקשה שבת קטנה למה לא יהיה הכל לרב אלא הכל לרב גרסינן שבת קטנה אינו אלא משום שבת, שאינו ראוי לעשות מלאכה בשמי ידיו עד ימין שחמור דיו, אלא לשמור קישואים האם ראוי לאחר שיקל ממנו לכך המכה קמא, רשות קטנה, היינו כאלו הוא שומר קישואין, שנתן לו כל ימי חלו שישב במטה וממת מולו זה שאינו יכול לשמור קישואים (טו). דמי שבחו שבכל יום ירום, ואין כאן פחת דמים, הואיל וסופו לחזור, אלא לפי שנת של כל יום יתן לו, כל ימי נפילתו למטה יתן שר אדם שם לפי מלאכה שהיה רגיל בה, ובשיעור ויהא ראוי לשמור קישואין ישמור קישואין חוה יתן לו פחת השכר (שם). אף לעבדים ברשות. המנייש את העבד, לא חייבונו מורה לתם דמי בשמו (מהדרין טו).

עכ"ל

אבל למיתבא ליה יהבינן ליה והא מדרקתני סיפא המבויש את הישן חייב וישן שבויש פטור ולא קתני סומא שבויש פטור מכלל דלא שנא הכי ולא שנא הכי אלא מהוורתא מתניתין רבי שמעון היא: מאן תנא להא דתנו רבנן יתכוון לבייש את הקטן וכייש את הגדול נותן לגדול דמי בושתו של קטן לבייש את העבד וכייש את בן חורין נותן לבן חורין דמי בושתו של עבד מני לא רבי מאיר ולא רבי יהודה ולא רבי שמעון קא סלקא דעתך קטן בנכסים גדול גדול בנכסים אי רבי מאיר האמר כולהו בהדי הדדי נינהו ואי ר' יהודה המתנייתין את הוהא אלא לאו נתכוון לבייש את זה ובייש את זה פטור מאי טעמא כקטלא מה קטלא עד דמתכוון ליה דכתיב ויארב לו וקם עליו עד שיתכוון לו ב' בושתי נמי עתה רמזינן ליה דכתיב וישלחה ידה והחזיקה במבושינו עד שיתכוון לו לעולם ר' יהודה וכי קאמר ר' יהודה אין לעבדים בושתי למיתבא להו אבל למישם שיימינן בהו ואי בעית אימא אפילו תימא רבי מאיר מו סברת גדול בנכסים קטן בנכסים לא גדול גדול ממש וקטן קטן ממש וקטן בר בושתי הוא אין כדאמר רב פפא דמיכלמו ליה ומיכלם הכא נמי דמיכלמו

אבל למיתבא ליה יהבינן ליה והא מדרקתני סיפא המבויש את הישן חייב וישן שבויש פטור ולא קתני סומא שבויש פטור מכלל דלא שנא הכי ולא שנא הכי אלא מהוורתא מתניתין רבי שמעון היא: מאן תנא להא דתנו רבנן יתכוון לבייש את הקטן וכייש את הגדול נותן לגדול דמי בושתו של קטן לבייש את העבד וכייש את בן חורין נותן לבן חורין דמי בושתו של עבד מני לא רבי מאיר ולא רבי יהודה ולא רבי שמעון קא סלקא דעתך קטן בנכסים גדול גדול בנכסים אי רבי מאיר האמר כולהו בהדי הדדי נינהו ואי ר' יהודה המתנייתין את הוהא אלא לאו נתכוון לבייש את זה ובייש את זה פטור מאי טעמא כקטלא מה קטלא עד דמתכוון ליה דכתיב ויארב לו וקם עליו עד שיתכוון לו ב' בושתי נמי עתה רמזינן ליה דכתיב וישלחה ידה והחזיקה במבושינו עד שיתכוון לו לעולם ר' יהודה וכי קאמר ר' יהודה אין לעבדים בושתי למיתבא להו אבל למישם שיימינן בהו ואי בעית אימא אפילו תימא רבי מאיר מו סברת גדול בנכסים קטן בנכסים לא גדול גדול ממש וקטן קטן ממש וקטן בר בושתי הוא אין כדאמר רב פפא דמיכלמו ליה ומיכלם הכא נמי דמיכלמו

דמיכלמו

